

מסורת הש"ס

(א) כלאים פ"ח משנה ד, (ב) [בכורות יז,]. (ג) [שיריון פג, וס"ז], (ד) [ז"ל מיפשט פשיטא וכו"ג רש"י], (ה) [ז"ל ואי, (ו) כתובות ק"א: [נוס'] כלאים פ"א ה"ה], (ז) [ז"ל האב], (ח) [ב"ק יח:], (ט) [ז"ל שיתא לה ולגדה], (י) [ז"ל סינ],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ע"ל וכו' דקתם תתמין דמומין אלו אלו כשרין:

מוסף רש"י

פרדה שתבעה אין מרביעין עליה לא סוס ולא חמור. מספקא ליה אי חוששין לזרע האב אי לא, הלכך אפילו היא בת חמורה נקבה אין מרביעין עליה חמור שמה חוששין לזרע האב ונמאף מרביע כלאים, ורצנ פליגי עליה ואמרי אין חוששין לזרע האב ואם בת סוסיא היא מרביעין עליה סוס ואם בת חמורה היא מרביעין עליה חמור (בכורות ק"א:).

ואודא שמואל לטעמיה. דאית ליה חוששין צבהמות לזרע האב: **הנולדים מן הסוס**. נקבה: אע"פ שאציהן חמור מוסרין. פרד זכר בן סוס נקבה עם פרדה נקבה בת סוס נקבה ולא אמרינן אמי לז סוס ומשתמש בלז חמור שלז סוס וחמור יש צנניהם להא לא חיששין ממה נפשך אי חוששין לזרע האב שניהם שוין שצנניהם יש לז סוס וחמור ואי אין חוששין הרי כולן מין סוס: אכל. פרדים הנולדים מן הסוס נקבה לסורים עם פרדים הנולדים מן החמור נקבה דשמה אין חוששין לזרע האב והוי האי כוליה סוס והאי כוליה חמור: וז דברי ר' יהודה דאמר (שמה) אין חוששין. לפיכך אסורים: אכל חכמים אומרים. כולן מותרים שצנניהם יש לז דדיין. ומדקרי שמואל כחנייה בלשון חכמים ש"מ סבירא ליה דהלכתא כחנייה: **מיפשט פשיטא ליה**. ומשום הכי אסר: או ספוקי מספקא ליה. ומשו"ה אסר: נפקא מיניה למישרי פרי עם האם. פרד בן סוס נקבה להרביע על סוס נקבה: פרי עם האם אסור. משום דלמא חוששין: אלא לאו דאזנו דהאי סוס ואזנו דהאי חמור. והכי קאמר ר' יהודה דמרביעים סוס גמור על פרד בן סוסיא ומאי שאציהן חמור אציו של פרד קאמר: לא לעולם. אימא לך ספוקי מספקא ליה ומשום הכי הנולדים מן הסוס ומן החמור מותרין זה בזה כדפרישית לעיל ממה נפשך: מהו דסימא אמי לז סוס וכו'. מהו דתימא לימסרו הנולדים מן הסוס או מן החמור נמי זה עם זה משום דללמא חיששין לזרע "האם ואמי לז סוס וכו': קמ"ל. דהא לא אמרי' שאין כאן לז סוס מיוחד ולז חמור מיוחד הילכך אין מוזכרין כאן לזדים דהא מבבלל זרעיה ומינא בלפי נפשיה הוא דמקרי והוא מין בפני עצמו מעין סוס וחמור: אלא מינה. פרד: והא אלא מינה קפני. ואי לא ידעינן אי בת סוסיא ואי בת חמורה מאי פרד מרביעין עליה האמר ר' יהודה הנולדים מן הסוסיא אסורין צנולדין מן החמורה: לא מין סוס. לא סוס גמור ולא פרד בן סוסיא: אלא מינה. כלומר עד שידע לך מאיזה מין הוא: בר חמרא. אמו היתה חמורה: לניף. כללל והוא לשון נקטת הסוס^(א): גנובסיה. וצנז: גידמס. מזונז ומאזניס: צריספק. עגלה שהיה רוכב בה: דדמיין להדי. בצאזניס וצונז משום מנהיג בכלאים: קסבר אין חוששין. והוי כלאים בני החמורה ובני הסוסיא דאי חוששין כולן שוין שצנולן יש ב' לזדים: וסימנן

עייין להנך דרמיין להדדי ועייל לי אלמא קסבר אין חוששין לזרע האב

ואודא שמואל לטעמיה. דאית ליה חוששין צבהמות לזרע האב: **הנולדים מן הסוס**. נקבה: אע"פ שאציהן חמור מוסרין. פרד זכר בן סוס נקבה עם פרדה נקבה בת סוס נקבה ולא אמרינן אמי לז סוס

ולחנניה כתיב אותו דמשמע זכר וכתיב בנו מי שבנו כרוך אחריו דמשמע נקבה הלכך נוהג בין בזכרים בין בנקבות אמר רב הונא בר חייא אמר שמואל הלכתא כחנניה ואודא שמואל לטעמיה^(ב) דתנן ר' יהודה אומר "הנולדים מן הסוס אע"פ שאביהן חמור מותרין זה בזה אבל הנולדין מן החמור עם הנולדין מן הסוס אסורין ואמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי ר' יהודה דאמר "אין חוששין לזרע האב אבל חכמים אומרים כל מיני פרדות אחת הן "מאן חכמים חנניה הוא דאמר חוששין לזרע האב והאי בר סוסיא וחמרא והאי בר חמרא וסוסיא כוליהו חדא מינא נינהו איבעיא להו^(ג) (מי פשיט) ליה לר' יהודה דאין חוששין לזרע האב או דלמא ספוקי מספקא ליה למאי נפקא מינה למישרא פרי עם האם אי אמרת מיפשט פשיטא ליה פרי עם האם שרי^(ד) (אלא אי) אמרת ספוקי מספקא ליה פרי עם האם אסור מאי ת"ש ר' יהודה אומר כל הנולדים מן הסוס אע"פ שאביהן חמור מותרין זה בזה היכי דמי אילימא דאבוה דהאי חמור ואבוה דהאי חמור צריכא למימר אלא לאו דאבוה דהאי סוס ואבוה דהאי חמור וקתני מותרים זה עם זה אלא מיפשט פשיטא ליה לא לעולם דאבוה דהאי חמור ואבוה דהאי חמור ודקאמרת צריכא למימר מהו דתימא אתי צד דסוס משתמש בצד חמור וצד חמור משתמש בצד סוס קמ"ל ת"ש ר' יהודה אומר פרדה שתבעה אין מרביעין עליה לא סוס ולא חמור אלא מינה ואי אמרת מפשט פשיטא ליה לרבע עליה מינא דאמה דלא ידעינן מינא דאמה מאי ניהו והא אלא מינה קתני הכי קאמר אין מרביעין עליה לא מין סוס ולא מין חמור לפי שאין יודעין במינה וליברוק בסימנין דאמר אביי יעבי קליה בר חמרא צניף קליה בר סוסיא ואמר רב פפא יברברבן אודניה וזוטרא גנובתיה בר חמרא וזוטרן אודניה ורבה גנובתיה בר סוסיא הכא במאי עסקינן באלמת וגידמת מאי הוי עליה ת"ש דאמר רב הונא בריה דרב יהושע הכל מודין בפרי עם האם שאסור ישמע מינה ספוקי מספקא ליה ש"מ אמר ליה ר' אבא לשמעיה "אי מעיילת לי כודנייתא בריספק עיין להנך דרמיין להדדי ועייל לי אלמא קסבר אין חוששין לזרע האב וסימנן

אותו ואת בנו פרק חמישי חולין עמ.

ולחנניה כתיב אותו וכתיב בנו. וא"ת ולשתוק מאותו ומזנו ולנמוז בן וי"ל ללא מדכתיב את בנו ולא כתיב בן קדוש אלא בן נמי משמע דכרוך אחריו: **בזהו דתימא אתי צד** סוס ומשתמש בו' קמ"ל. לא דמי לחציו עבד וחציו בן חורין (מגילה דף ב:)

דלסור צחציה שפחה וחציה בת חורין משום דאמי לז עבדות ומשמע בלז חירות דהכא כלאים אמר רחמנא דוקא תרי מיני וכל פרדות הבאין מסוס וחמור מין אחד הוא:

עייף אי הנך דרמיין להדדי. משמע לרבי אלא סבר כרבי יהודה וכן אצ"י דלמר עצי קליה בר חמרא וכן רב פפא דלמר רברבן אודיניה וזוטרא גנובסיה בר חמרא כוליהו סבירא להו כרבי יהודה וצפרק ב' דייני גזרות (פסכות דף ק"א): אמרינן הלכה כרבי יהודה צפרדות ושור או שה דאותו ואת בנו מתרגמינן תורתא או ש' שיתא (ויקרא כג) משמע דאין נוהג בזכרים והיינו ללא כחנייה ומיהו שמואל פסק כחנייה ועוד דקתם מתנימין^(א) דסוף פרק אלו מומין (בכורות מה:) אלו כשרים בלדס ופסוליס בצנהמה אותו ואת בנו מוקי לה תסם כחנייה ועוד דחנניה כרבי יונתן וצפרק השואל (ב"מ דף נה:) אמר דאצ"י סבר לה כרבי יאשיה ורצא סבר לה כרבי יונתן וקי"ל כרצא לגבי דאצ"י ומיהו אפילו קיימא לן כרבי יהודה צפרדות כדפסקי צס"פ בתרא ואת בנו בזכרים דהא מסקינן הכא דרבי יהודה ספוקי מספקא ליה וא"ת דמסקינן צשמעתין צסמוך דצינ לרבי אליעזר וצינ לרצנן ספוקי מספקא להו אי חוששין לזרע האב אי לאו ואמאי מספקא להו והא אמרינן לקמן צפרק הזרוע (דף קלג.) גבי צמתנות לר' אליעזר מצעי ליה אס שור אס שה לחלק ורצנן נפקא להו לחלק מאת וצחי הזבח ולר' אליעזר מאת וצחי הזבח אתא לכדרכא דהדין עם הטבח וא"כ מדצעי להו קרא לחלק מכלל דאין חוששין לזרע האב כדמשמע לעיל וי"ל דודאי אי חוששין לזרע האב לא צריך קרא לחלק אכל משום דמספקא להו שמה אין חוששין קצעי קרא לחלק משום דילמא אין חוששין ואחא קרא לחלק ואי חוששין לרצנן אתא קרא דמאת וצחי הזבח לכדרכא דהדין עם הטבח ולר' אליעזר אתא אס שה לחייב "צמתנות כדדרשי רצנן ומשום דמספקא ליה לרבי אליעזר אי אתא לחלק או לחייב צמתנות פטר ר' אליעזר דהמוציא מחצרו עליו הראיה וא"ת הא דקאמר רבי יוחנן תסם דדרשי רצנן אס שה לרבות את הכוי דחייב צמתנות היכי דמי אי צצבי

הבא על התיישה כדמסקי צשמעתין דצהכי פליגי והתם נמי צריש ההוא שמעתא אמרינן הכי א"כ סברי דחוששין לזרע האב ואחא קרא לרצוי דחייב צכל צמתנות דאי אין חוששין א"כ לא צריך צצוי וא"כ לא צריך קרא לחלק וגרסא דפרש דלרבי יוחנן כוי דהתם לא מיתוקס אלא צתיש הבא על הצבייה וצין חוששין לזרע האב וצין אין חוששין איצטרין קרא לחייב צכל צמתנות וא"ת דמשמע תסם דלא פטר ר' אליעזר אלא צמתנות וכסוי אכל אחא דאמרו רצנן חלצו אסור כחלצ צהמה לא פליג מדללא קאמר נמי מותר ואמאי והא אפילו חוששין לזרע האב הא אית ליה לר"א דשה ולא מקצת שה וא"כ תייש הבא על הצבייה ליצתרי חלצו וכי תימא דקסבר ר' יוחנן דלרבי אליעזר נמי אמרינן שה ואפילו מקצת שה א"כ אמאי פטר הכא בצאותו ואת בנו וי"ל דסבר ר' יוחנן דפליגי הכא בצאותו ואת בנו למלקות וצצבי הבא על התיישה דלרצנן אפילו למלקות אמרינן שה ואפילו מקצת שה ור"א פטר ממלקות דמספקא ליה אי אמרינן שה ואפילו מקצת שה אכל מודה דאיכא איסורא אי נמי לעולם סבירא ליה דשה ואפילו מקצת שה לא אמרינן ושאני חלצ חלצ דרבי קרא כדדרשין צריש פרק צתרא דיומא (דף עז.) כל חלצ לרבות כוי וחצי שיעור ומיהו קשה צתיש הבא על הצבייה אמאי פטר ר' אליעזר מכסוי והא דלמא אין חוששין לזרע האב והוי כולו צצבי וצ"ל דרבי אליעזר פוטר לא קאי אלא אצמתנות וכן משמע לשון המשנה צמקסת צכורים (פ"ג מ"י) דתנן ר' אליעזר פוטר שהמוציא מחצירו עליו הראיה וכן כתב רצינו תס צפרדות כרבי יהודה ואתו ואת בנו נוהג בזכרים לאיסורא ולא למלקות: אילימא

עין משפט נר מצוה

ג א ב ג ד ה מ"י פ"ט מהל' כלאים הל"ז ועי' שם צכ"מ סמג לאוין רפב טוש"ע יו"ד סי' רלו ס"ט:

רבינו גרשום

משמע כלומר אב ובנו ולא אם ובנה: הילכך נוהג בין בזכרים כו' כלומר בין באב ובנו בין באם ובנה: אמר שמואל הלכה כחנניה. כלומר כשם שהלכה כמותו לעיל כך בהלכה זו הלכה כחנניה כלומר דחושש לזרע האב: ואודא שמואל לטעמיה כלומר דשמואל נתי לחנניה בלשון חכמים ומדתי בלשון חכמים ש"מ הלכה כחנניה: דתניא ר' יהודה אומר הנולדים מן הסוס כו' כלומר הנולדים מן הסוסיא אצ"פ שאביהן חמור כלומר דאין חוששין לזרע האב. והנולדין מן החמור כלומר מהחמורה עם הנולדין מן הסוסיא אסורין. למישרא פרי עם האם כלומר (א) והולד כלומר דאין חוששין לאב אלא אי אמרת ספוקי מספקא ליה כו' כלומר (ב) אי בר חמור הוא חוששין לזרע האב ואסור: לא מין סוס ולא מין חמור אלא מינה כלומר פרי מרביעין עליה: עבי קליה בר חמרא כלומר בר חמרתא: כי מעיילת לי כודנייתא בריספקי כלומר דכלאים בחרישה אסור אצ"ג דכתיב לא תחרוש בשור ובחמור ילפינן שור שור משבת מה להלן כל בהמה בכלל דכתיב וכל בהמתן אף כאן כל בהמת כלאים בכלל חרישה.

(א) נראה דקסר כאן וי"ל מפשט פשיטא ליה כלומר וי". (ב) נראה דצ"ל כלומר אי חוששין לזרע האב ובר חמור הוא ואסור.